

7. Сухін Є. І. Нетрадиційна енергетика як фактор економічної безпеки держави: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: спец. 21.04.01 «Економічна безпека держави» / Сухін Є. І. // Рада національної безпеки та оборони України; Національний ін-т проблем міжнародної безпеки. – К., 2005. – 38 с.
8. Енергетичні ресурси та потоки / Під загальною редакцією А. К. Шидловського. – Київ: Українські енциклопедичні знання, 2003. – 472 с.
9. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Затверджені наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі від 29.10.2013 р. № 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=MetodichniRekomendatsii>
10. Організаційно-економічний механізм забезпечення енергетичної безпеки національної економіки: монографія / І. М. Мазур. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. – 648 с.
11. Хорольський В. П. Енергобезпека підприємств в промисловості і в будівництві / В. П. Хорольський, Д. В. Хорольський, М. О. Бабенко // Вісник Криворізького національного університету. – 2013. – № 34. – С. 186 – 190.
12. Лозинська Т. М. Енергетична безпека м'ясопереробних підприємств: погляд крізь призму управлінських рішень / Т. М. Лозинська, О. В. Мирна // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2011. – Вип. 3. – Т. 2. Економічні науки. – С. 19 – 24.
13. Накашидзе Л. В. Оцінка енергетичної безпеки при впровадженні технологій використання енергії відновлювальних джерел / Л. В. Накашидзе, Т. В. Гільорме // Східно-Європейський журнал передових технологій. – 2015. – Том 4. – № 8(76). – С. 54 – 59.
14. Дзьоба О. Г. Методологічні підходи до класифікації ризиків у магістральному трубопровідному транспорті газу / О. Г. Дзьоба, Т. В. Семенюгіна // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2011. – № 1(20). – С. 149–155.
15. Дзьоба О.Г. Методологічні аспекти оцінювання внутрішніх ризиків газотранспортних підприємств / О.Г. Дзьоба // Сталій розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. № 4 (14), 2012. С. 209-213.
16. Дзьоба О. Г. Управління трансформаціями та розвитком системи газозабезпечення: монографія / О. Г. Дзьоба.- Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2012. – 320 с.

Стаття надійшла до редакції 25.02.2016 р.
Рекомендовано до друку д.е.н., проф. **Витвицьким Я.С.**

УДК 330.3 + 622.32 (477)

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

Король С. В.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15, e-mail: KorolSV@i.ua

Анотація. Розглянуто та охарактеризовано основні методики оцінки та аналізу економічної ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств. Особливу увагу приділено виокремленню найбільш результативної методики щодо проведення такого оцінювання на прикладі газорозподільних підприємств, запропоновано основні показники оцінки інноваційної активності підприємств.

Ключові слова: економічна ефективність, інвестиційна діяльність, інноваційна діяльність, інвестиційні проекти, методика оцінювання, інноваційна активність.

Аннотация. Рассмотрены и охарактеризованы основные методики оценки и анализа экономической эффективности инвестиционно-инновационной деятельности предприятий. Особое внимание уделено выделению наиболее результативной методики по проведению такой оценки на примере газораспределительных предприятий, предложены основные показатели оценки инновационной активности предприятий.

Ключевые слова: экономическая эффективность, инвестиционная деятельность, инновационная деятельность, инвестиционные проекты, методика оценки, инновационная активность.

Abstract. The main techniques of analysis and evaluation of economic efficiency of investment and innovative activity of the enterprises have been analysed and characterised. Special attention was dedicated to the selection of the most effective methods of implementing such assessment on the example of gas distribution enterprises, the main indicators of assessment of innovation activity of enterprise were offered.

Keywords: economic efficiency, investment activity, innovative activity, investment projects, methods of evaluation of innovative activity.

Вступ. Основною проблемою, що виникає як перед суб'єктами господарювання при здійсненні інвестиційної діяльності, так і перед державними органами при прийнятті інвестиційних рішень – вибір найбільш ефективної методики оцінки інвестиційних проектів. Для

вирішення цієї проблеми необхідно з'ясувати, яка із існуючих в економічній науці методик в найбільшій мірі відображає реальні економічні результати реалізації інвестиційних проектів, для чого необхідно проаналізувати основні напрацювання [1-25] за даною темою.

Аналіз сучасних закордонних і вітчизняних досліджень і публікацій. Вивченням проблематики інвестиційно-інноваційної діяльності та оцінки її економічної ефективності займалися багато вітчизняних вчених, зокрема В. Анін [17], О. Антіпов [12], А. Астаєва [6], Ю. Вербицька [2], О. Гаврилук [18], Л. Гораль [15], А. Гречан [3], А. Гриньов [22], М. Денисенко [3], В. Дишлевич [2], Г. Дібніс [12], Д. Дідух [21], Л. Довганюк [16], А. Касич [9], М. Ковальчук [1], О. Ковальчук [4], Г. Козаченко [12], Н. Краснокутська [25], О. Ляшенко [12], М. Мархайчук [10], Л. Мельник [6], А. Никифоров [5], О. Остапенко [8], О. Пирог [14], П. Харів [24], М. Щурик [15], С. Яришко [7] та ін. Вагомий внесок у розроблення методики оцінювання інвестиційної привабливості внесли також такі закордонні вчені, як А. Адруліян [20], А. Бандурі, В. Гуржієв [13], Т. Коллер, Т. Коупленд, Дж. Муррін [11], Р. Нургалієв [13], Г. Файзрахманова [23] та інші. Проте оцінювання економічної ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності, зокрема на газорозподільних підприємствах, залишається недостатньо вивченим.

Висвітлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Слід зазначити, що наявні дослідження основних методик щодо оцінювання економічної ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності стосуються здебільшого підприємств загалом. При цьому відсутній методичний аспект оцінювання ефективності на газорозподільних підприємствах, який враховував би сучасні реалії їх розвитку. Також у зазначених наукових працях розглядаються методики, які пропонуються фахівцями із застосуванням показників, що віднесені до певної групи, проте не проводиться порівняльний аналіз переваг і недоліків основних підходів до розвитку методологій з метою виокремлення найефективнішої методики, яка була б доречна в теперішніх умовах розвитку вітчизняної економіки.

Мета. Обрати найбільш адекватну методику щодо оцінювання економічної ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності, яка може бути рекомендована до застосування на газорозподільних підприємствах.

Методологія. У процесі дослідження застосовано такі методи, як групування, що дали змогу розподілити показники за основними групами методик; наукової абстракції – для виокремлення основних методик; порівняння – для визначення методики, яка найкраще відображає реальні економічні результати газорозподільних підприємств щодо інвестиційно-інноваційної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційна діяльність – це соціально-економічний процес здійснення інвестиційних вкладень з метою стабільного розвитку та досягнення високих результатів в економіці, вирішальний чинник усієї економічної політики, тому необхідно визначитись із деякими напрямками її розвитку [1]. Згідно проведених досліджень, деякі науковці вважають, що інвестиційна діяльність здійснюється у формі реалізації інвестиційних проектів [2]. Однак реалізації будь-якого інвестиційного проекту має передувати етап оцінки передбачуваних результатів і витрат на реалізацію; порівняння результатів і витрат; визначення ступеня ефективності інвестиційного проекту.

У сучасній практиці найчастіше застосовуються дві методики оцінки інвестиційних проектів:

- методика приведених витрат, показники якої (норма прибутку, період окупності, середня ставка доходу, річний економічний дохід) розраховуються на основі первинних грошових потоків (ця методика здебільшого використовувалась в умовах командно-адміністративної системи);

- методика дисконтування чистого доходу, усі показники якої (дисконтований період окупності, індекс прибутковості, внутрішня норма рентабельності, чиста теперішня вартість) розраховуються на основі грошових потоків, приведених до теперішнього часу шляхом дисконтування (її ще часто називають сучасною або динамічною) [2].

Методика приведення витрат, у її традиційному варіанті, нині неадекватна реальним фінансовим показникам реалізації інвестиційного проекту, так як не враховує зміни вартості грошей у часі: фактично в її основі лежить ідея безкоштовності ресурсів, здійснюється порівняння грошових потоків, різних за часом надходження (витрачання). Крім того, ігноруються доходи від можливого реінвестування капіталу, фактор інфляції при порівнянні грошових потоків, фактор ризику, пов'язаного з реалізацією проекту. Тому використання даної методики сьогодні слід вважати можливим лише за умови її адаптації до процесів інвестування в ринковій економіці [2].

Також ефективність інвестицій оцінюють в ринковій економіці частіше з використанням методів дисконтування чистого доходу, якими називають показники, що базуються на розрахунковій цінності грошей в часі, згідно з якою одна і та сама сума грошей на даний момент коштує більше, ніж в будь-який наступний момент часу: адже вона інвестована і в майбутньому принесе дохід, тобто збільшиться. Важливий етап такого розрахунку – визначення норми дисконту, за використанням якої порівнюють різночасові доходи та витрати конкретного проекту, відображаючи переваги інвесторів, оскільки в цій нормі мають бути враховані такі чинники як: економічна невизначеність однорідних благ, можливість використання коштів з метою отримання доходу, ризик конкретного проекту [3].

За методикою дисконтування чистого доходу, по-перше, всі грошові потоки за проектом приводяться до поточної вартості, по-друге, ця методика враховує концепцію альтернативності

ресурсів. по-третє, вона використовує також концепцію прогнозування грошових потоків на основі оцінки місткості ринків, майбутніх цін, ставок на фінансових ринках тощо. по-четверте, враховується період життя проекту, і по-п'яте, інфляція при порівнянні грошових потоків [4]. При цьому методика дисконтування чистого доходу оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів, звісно, краща за методику приведених витрат, однак і вона не позбавлена недоліків. Досить суперечливим є її основний принцип, а саме приведення всіх грошових потоків, передбачених проектом, до поточної вартості [5].

На думку одних фахівців, принцип дисконтування дозволяє врахувати зміну вартості грошей у часі. Проте інші вважають, що часова теорія грошей використовується неадекватно. Тому показники ефективності інвестиційного проекту, розраховані за методикою дисконтування чистого доходу, не відповідають реальним фінансовим результатам.

О. Ковальчук для вирішення проблеми неадекватності існуючих методик пропонує альтернативний підхід до оцінки економічної ефективності інвестицій, який ґрунтується не на дисконтуванні грошових потоків, а на їх нарощуванні, або компаундінгу, тобто на приведенні до майбутньої вартості [4]. Йдеться про модифіковану концепцію вартості грошей в часі, яка дає змогу визначити реальні економічні результати від експлуатації інвестиційного проекту за конкретний проміжок часу та врахувати недоліки дисконтної методики інвестиційного аналізу.

Для оцінки ефективності інвестиційних проектів В. Лишлевич та Ю. Вербишкою пропонується також концепція платності ресурсів, яка відрізняється від концепції альтернативності вартості ресурсів тим, що до витрат не включається нормальний прибуток. Згідно з даною запропонованою концепцією, всі без винятку ресурси, що їх підприємство використовує у своїй діяльності, мають ціну, а тому є витратами [2].

Слід звернути увагу і на думку таких науковців, як А. Мельник та А. Астаєва, які пропонують провести аналіз інвестиційної діяльності підприємства. Вони вважають, що за його допомогою виробляється стратегія й тактика розвитку інвестиційної діяльності підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення в цій сфері, здійснюється контроль за їхнім виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності інвестицій, оцінюються результати реальних і фінансових інвестиційних проектів у цілому й по окремих їх видах. Головною метою економічного аналізу інвестиційної діяльності підприємства на їх думку є вибір найбільш ефективних і реальних інвестиційних проектів та обґрунтування програми їх реалізації [6].

Проте для аналізу слід використовувати стратегічний бізнес-план; концептуальну оцінку інвестиційних проектів; нормативну базу регулювання інвестиційної діяльності підприємства; проектно-кошторисну документацію; планові та звітні дані капітального будівництва; світові та календарні графіки виконання робіт; дані бухгалтерського, статистичного й оперативного обліку; дані спеціальних обстежень.

Згідно цього, методика інвестиційного аналізу являє собою сукупність способів і правил найбільш доцільного виконання аналітичних досліджень в області інвестиційної діяльності підприємств. Будь-яка методика аналізу інвестицій являє собою методологічні поради щодо поетапного виконання аналітичних досліджень [7, с.12].

Також можна провести аналіз інвестиційної діяльності підприємства шляхом проходження таких семи етапів:

- 1) визначення об'єкту дослідження. Постановка мети та завдань інвестиційного аналізу. Розробка плану аналітичної роботи;
- 2) розроблення системи синтетичних й аналітичних показників за допомогою яких характеризується об'єкт аналізу;
- 3) збір та підготовка до аналізу необхідної похідної інформації;
- 4) аналітична обробка відібраної похідної інформації, формування аналітичної інформації (за допомогою спеціальних прийомів інвестиційного аналізу) та її інтерпретація;
- 5) з'ясування і кількісна оцінка впливу окремих чинників на зміну результатів інвестиційної діяльності підприємств;
- 6) пошук невикористаних і перспективних резервів підвищення ефективності інвестицій та інвестиційної активності підприємства;
- 7) підготовка висновків і рекомендацій за результатами проведеного аналізу, розробка заходів щодо використання виявлених резервів.

Проте основним недоліком аналізу інвестиційної діяльності в Україні є відсутність взаємопоеднання економічних розрахунків маркетингових досліджень як на етапі розробки інвестиційного проекту, так і в процесі його реалізації з фактичними фінансовими показниками, оскільки немає методично розроблених критеріїв формування економічної інформації на основі маркетингових досліджень [8, с.13].

Вважаємо за доцільне, розглянувши основні методики та етапи їх проведення, на рис. 1 зобразити їх графічно.

Як бачимо, в економічній літературі існує досить багато різних підходів та методик аналізу й оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємств, проте основними з них є:

- визначення ефективності інвестицій на основі дисконтування потоку надходжень;
- оцінювання загальної вартості інвестицій;
- оцінювання доцільності капітальних вкладень;

– аналіз інвестиційної привабливості:

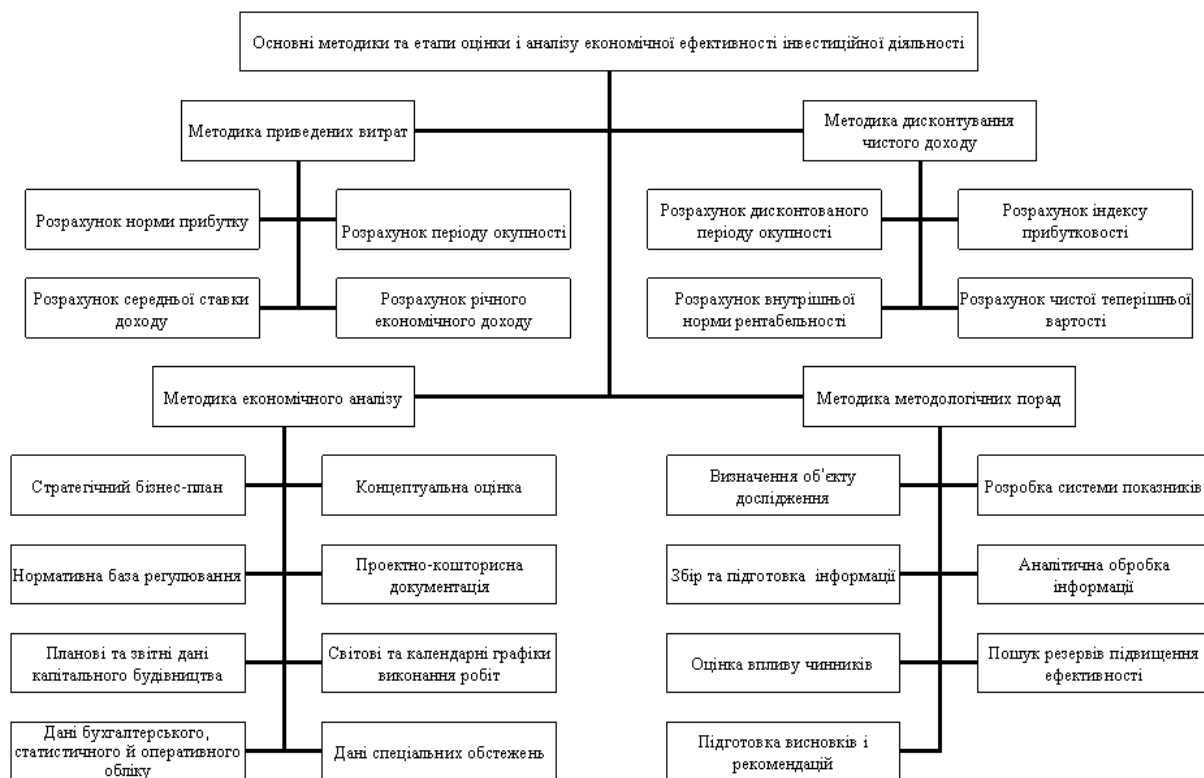

Рисунок 1 – Основні етапи та методики оцінки і аналізу економічної ефективності інвестиційної діяльності (складено автором на основі [1-8])

- аналіз беззбитковості інвестиційних проектів;
- економічний аналіз ефективності запланованих капітальних вкладень;
- визначення структури капітальних вкладень та ефективності їх використання;
- розроблення капітального бюджету;
- оцінювання ефективності інвестиційних проектів;
- оцінювання інвестиційних проектів, до реалізації яких залучаються іноземні інвестори;
- планування капітальних витрат та ін.

Проаналізувавши дані положення і методики, бачимо, що вони не повною мірою враховують особливості економіки України і потребують подальшого вдосконалення. Тому, на нашу думку, саме такою, вдосконаленою методикою є розроблена методика аналізу інвестиційної діяльності А. Касич. Її автор зазначає, що сучасний етап розвитку вітчизняних підприємств зумовлює необхідність удосконалення існуючих методик та забезпечення їх відповідності потребам.

Основним підходом до аналізу інвестиційної діяльності промислових підприємств за сучасних умов, на думку А. Касич, слід обрати балансовий підхід, який визначає, що потреба підприємства в інвестиційних ресурсах повинна бути адекватна можливостям їх забезпечення. Застосування балансового методу та співставлення реальних потреб та існуючих можливостей дасть можливість керівництву та власникам підприємств повною мірою оцінити нагальність проблеми активізації інвестиційної діяльності та можливості здійснення відповідних заходів за рахунок різноманітних джерел [9].

Узагальнений комплексний аналіз інвестиційної діяльності запропонований А. Касич наведено у вигляді певних етапів (рис. 2).

Як бачимо, інвестиційно-привабливим є те підприємство, яке має реальні можливості забезпечувати інвестиційні потреби розвитку: чи за рахунок внутрішніх джерел (прибутку, амортизації), чи за рахунок зовнішніх джерел (кредити, стратегічні чи портфельні інвестиції).

Інвестиційна діяльність є умовою та наслідком результативності функціонування підприємства. А тому методику аналізу інвестиційної діяльності слід розглядати в ув'язці з іншими показниками ефективності господарської діяльності підприємства.

Також доцільно зазначити, що переважна більшість вітчизняних підприємств мають істотні проблеми з нарощуванням інвестицій.

Запропоновані узагальнюючі показники дають можливість забезпечити порівнюваність, зведення та точність в оцінці інвестиційної привабливості підприємства та його конкурентів.

У зв'язку з вище викладеним, науковець Мархайчук М. М. пропонує для оцінювання інвестиційної привабливості підприємства з точки зору забезпечення безпеки національної

економіки в умовах глобалізації враховувати сукупність синергетичних та мультиплікативних процесів, які спричинює інноваційна діяльність підприємства в економіці держави [10, с.334].

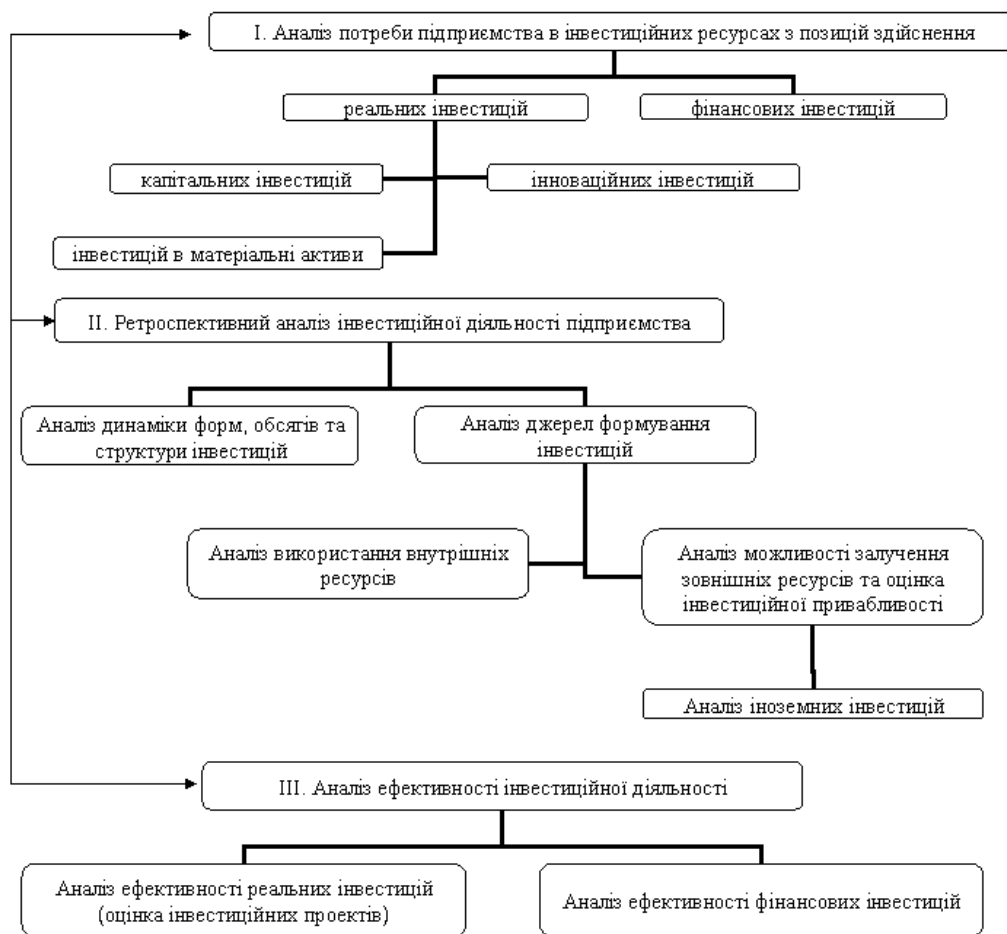

Рисунок 2 – Основні етапи аналізу інвестиційної діяльності (складено автором на основі [9])

Проте проблема стійкого розвитку підприємств та економіки держави лежить у збалансованій реалізації соціальних, економічних та екологічних цілей. Врахування цих аспектів дозволить підприємствам отримати синергетичний ефект, а в результаті його мультиплікації в національному господарстві підвищити ефективність функціонування економіки держави.

Як свідчить вітчизняна практика, найпростішими та найзручнішими в застосуванні є методики, що базуються на аналізі фінансового стану підприємства. Поширеність цього підходу пояснюється легкістю застосування даного аналітичного інструментарію, можливістю комплексно оцінити теперішнє фінансове становище підприємства. Цей підхід не потребує збору додаткової інформації, яка не подана у фінансовій звітності підприємства. Однак така оцінка підприємства не є достатньою, оскільки як задовільний, так і незадовільний фінансовий стан суб'єкта господарювання не відображає перспектив розвитку та резервів покращення результатів діяльності.

При цьому інвестори платять за ті результати, яких вони очікують від компанії в майбутньому, а не за те, чого компанія досягла в минулому, і, звичайно, не за її теперішні активи [11, с.65].

Однобічність підходу до оцінювання інвестиційної привабливості на основі фінансових показників намагаються виправити автори комплексних методик, оскільки урахування великої кількості показників не свідчить про те, що вони дійсно відображають інвестиційну привабливість підприємства.

Виробнича база підприємства в першу чергу цікавить потенційного інвестора. Її стан, наявність устаткування, сучасність технологій є одними з головних чинників інвестиційної привабливості.

Доречно також зазначити, що деякі методики оцінювання інвестиційної привабливості підприємства враховують нефінансові показники та аналізують нематеріальні активи [12, с. 69-74; 13, с. 176-211], оскільки, як показує реальність сьогодення, саме наявність та розвиненість нематеріальних активів істотно впливає на інвестиційну привабливість підприємства.

Однак, незважаючи на цілу низку очевидних переваг нефінансових показників в оцінці інвестиційної привабливості підприємства, численні дослідження виявили їхні істотні недоліки. У деяких випадках не встановлюється чітка причинна взаємозалежність між нефінансовим показником та очікуваним результатом від його впровадження, що призводить до неправильної оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Крім того, нефінансові показники не завжди відзначаються достовірністю [12, с.211].

В наш час у країні відсутня можливість централізованого статистичного дослідження інвестиційної привабливості підприємств.

У нормативних методиках потреби інвестиційної привабливості підприємства враховано лише частково, що відображається в значній обмеженості первісних показників оцінки.

Тому, власне, інвестиційну привабливість окремих підприємств у більшості випадків не виокремлюють, що в результаті унеможлиблює досягнення головної передумови забезпечення соціально-економічного розвитку в країні – підвищення конкурентоспроможності та поліпшення фінансового стану вітчизняних підприємств, посилення їх конкурентних позицій [14].

Таким чином, аналіз інвестиційної діяльності виступає як важливий елемент у системі управління інвестиційною діяльністю підприємства, на основі результатів якого розробляються й обґрунтовуються інвестиційна політика підприємства, його стратегія і тактика, приймаються інвестиційні рішення.

Проте результативність інвестиційної діяльності в сфері економіки значною мірою регулюється фінансовими можливостями її забезпечення. Йдеться про інвесторів, які крім бажання здійснювати вкладення інвестицій, мають адекватний фінансовий потенціал. Взагалі інвестиції, інвестиційний потенціал, обсяги інвестування слугують одним із найбільших потужних фінансових інструментів, вміле застосування яких забезпечує досягнення високоефективних результатів у економічній, соціальній, екологічній, природо-ресурсній та інших сферах діяльності [15, с.128].

Однак, сучасні зміни в соціально-економічному житті України обумовлюють перегляд певних методичних принципів оцінки ефективності капітальних вкладень, вдосконалення наукового обґрунтування щодо її змісту, показників і способів її визначення [16, с.23]. У зв'язку з цим, для більшої ефективності потрібно знайти оцінки ефективності усіх вкладень як послідовності різних взаємопов'язаних інвестицій [17, с.19].

Проте, як бар'єри, так і ризики для інвестицій, залишаються досить високими, що потребує підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості економіки як стратегічного завдання [18, с.93].

Отже, з метою належної оцінки ефективності інвестицій інвестору необхідно мати необхідну інформацію щодо варіантів прийняття рішень, з питань розподілу отриманих прибутків підприємства за наявності різних показників фінансових результатів. Це надасть змогу посилити контроль власників щодо ефективності використання їх ресурсів, реалізуючи право голосу на загальних зборах акціонерів. Джерелом же даної інформації є проведений аналіз інвестиційної діяльності підприємства із застосуванням інновацій, оскільки за нинішніх умов, кризові процеси вимагають застосування кардинально нових підходів до інноваційної активності нафтогазової промисловості. Саме інновації є визначальною передумовою підвищення ефективності роботи нафтогазової промисловості, можливість виконання планів по видобутку нафти і газу, передбаченої Енергетичною стратегією України до 2030 року [19].

Інноваційну активність необхідно розглядати як поняття, яке характеризує динаміку змін та визначає інтенсивність змін щодо проведення на підприємстві ефективної інноваційної діяльності. При цьому інтенсивність означає напруженість роботи, виробництва, що характеризується ступенем віддачі кожного з факторів, ресурсів, які використовуються в процесі виробництва [20, с.456].

Індикаторами оцінки інноваційної активності є фінансові результати від інноваційної діяльності, фінансова стійкість й інвестиційна привабливість організації, що характеризують, в цілому, економічний стан організації і фінансові результати її діяльності, в яких, у кінцевому рахунку, і знаходять відображення результати інноваційної діяльності [21].

Тому, вважаємо, що основними показниками інноваційної активності підприємства повинні бути: обсяг та структура впроваджених інновацій, обсяг та структура виробленої інноваційної продукції, обсяг виручки від продажу інноваційної продукції, коефіцієнт оновлення продукції, питома вага інноваційної продукції, частка доходу від інноваційної продукції, коефіцієнт наукомісткості виробництва та інші [22-25].

Висновки. Запропонована система показників, що наведена на рис. 1; показники, що повинні бути використані у процесі аналізу інвестиційної діяльності, що наведені на рис. 2; основні показники, що виокремлені у працях [22-25], дасть змогу всебічно проаналізувати діяльність підприємств, зокрема у нафтогазовій промисловості. Теоретична значущість полягає в тому, що охарактеризовано методичні підходи до оцінювання економічної ефективності газорозподільних підприємств та виокремлено найрезультативнішу методику, а практична – в тому, що результати дослідження можуть бути використані в процесі удосконалення методики оцінки на державному та регіональному рівнях. Перспективи подальших досліджень спрямовані на необхідність покращення методики оцінки економічної ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності у

сучасних умовах, оптимізації її управління на державному та регіональному рівнях, вибору способів підтримки інвестиційно-інноваційних заходів, що забезпечить покращення інвестиційно-інноваційної активності на практиці.

Література

1. Ковальчук М. М. Тенденції розвитку інвестиційної діяльності // М. М. Ковальчук / Науковий вісник НЛТУ. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2010. – Вип. 20.7 – с. 165-171.
2. Дишлевич В. Л., Вербицька Ю. В. Методичні підходи до визначення економічної ефективності інвестицій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/dishlevich-vl-verbitska-yuv-metodichni-pidhodi-do-viznachennva-ekonomichnovi-efektivnosti-investitsiy/>.
3. Денисенко М. П., Гречан А. П. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів інноваційних компаній / М. П. Денисенко, А. П. Гречан // Проблеми науки. – 2005. – №10. – с.110-112.
4. Ковальчук О. В. Формування та реалізація державної інвестиційної політики // О. В. Ковальчук / Проблеми науки. – 2004. – №12. – с.16-17.
5. Никифоров А. Є. Промислова політика / А. Є. Никифоров. – Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. та допов. – К: КНЕУ, 2008. – 464с.
6. Мельник А., Астасва А. Теоретичні аспекти проведення аналізу інвестиційної діяльності підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2010/Economics/63879.doc.htm.
7. Яришко С. Я. Теоретичні аспекти аналізу інвестиційних проектів / С. Я. Яришко // Інвестиції: Практика та досвід. – 2009. – №5. – с.12-14.
8. Остапенко О. І. Вдосконалення методів аналізу інвестиційних проектів/ О. І. Остапенко // Інвестиції: Практика та досвід. – 2008. – №21. – с.13-15.
9. Касич А. О. Нові підходи до методики аналізу інвестиційної діяльності / А. О. Касич // Ефективна економіка. – №3. – 2011.
10. Мархайчук М. М. Аналіз методик оцінювання інвестиційної привабливості в контексті інноваційного розвитку підприємств / М. М. Мархайчук // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – № 4. – с.330-336.
11. Коупленд Т. Стоимість компаній: оценка и управление / Т. Коупленд, Т. Коллер, Дж. Муррин. – 3-е изд., перераб. и доп.; пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2005. – 576 с.
12. Козаченко Г. В., Антіпов О. М., Ляшенко О. М., Дібніс Г. І. Управління інвестиціями на підприємстві: навч. посіб. / Г. В. Козаченко, О. М. Антіпов, О. М. Ляшенко, Г. І. Дібніс. – К.: Лібра, 2004. – 368 с.
13. Бандури А. В., Гуржиев В. А., Нургалиев Р. З. Финансовая стратегия корпорации / А. В. Бандурин, В. А. Гуржиев, Р. З. Нургалиев. – М.: АО «Алмаз», 2000. – 544с.
14. Пирог О. В. Науково-методичні засади оцінки і регулювання інвестиційної діяльності в промисловому секторі регіону / О. В. Пирог // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. – 2005.
15. Щурик М. В., Гораль Л. Т. /Фінансовий потенціал інвестиційного забезпечення процесу відтворення природних ресурсів / М. В. Щурик, Л. Т. Гораль // Економічний форум. – 2014. – №3. – с.127-136.
16. Довганюк Л. Методичні підходи до визначення ефективності капітальних вкладень / Л. Довганюк // Інвестиції: практика та досвід. – №24. – 2004. с.18-23.
17. Анін В. І. Ефективність капітальних вкладень та інвестицій / В. І. Анін // Інвестиції: практика та досвід. – №13. – 2004. – с.18-21.
18. Гаврилюк О. В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України / О. В. Гаврилюк // Фінанси України. – 2008. – №3. – с.79-93.
19. Енергетична стратегія України на період до 2030 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua/>.
20. Адруляян А. Н. Большой экономический словарь / А. Н. Адруляян. – [2-е. из. доп. и перераб.]. – М.: Ин-т новой экономики. – 1997. – 864 с.
21. Дідух Д. М. Система показників аналітичного забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємства / Д. М. Дідух // Вісник ЖНАЕУ. – 2012. – №2. – т. 2. – с.78-90.
22. Гриньов А. В. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства / А. В. Гриньов // Проблеми науки. – 2003. – № 12. – с.12-17.
23. Файзрахманова Г. Р. Развитие учетно-аналитического обеспечения инновационной деятельности организации: дис. канд. эконом. наук: 08.00.12 / Г. Р. Файзрахманова. – Казань, 2011. – 303 с.
24. Харів П. С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів: монографія / П. С. Харів. – Тернопіль: «Економічна думка», 2003. – 326 с.
25. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: навч. посібн. / Н. В. Краснокутська. – К.: КНЕУ, 2003. – 504 с.

Стаття надійшла до редакції 25.03.2016 р.
Рекомендовано до друку д.е.н., проф. **Гораль Л.Т.**